

A bírálóbizottság értékelése

Szilágyi Zsófia akadémiai doktori eljárás keretében benyújtott értekezése az elmúlt évtizedben szisztematikusan elvégzett, Móricz kutatásainak összegzése. A szerzőnek már 2008-ban megjelent egy kötete, *A továbbélő Móricz* címmel, melyben már erősen módosította a közkeletű Móricz-kép, az ösztönös alkotó, illetve a tekintélyes adagnyi parasztszenciával jellemzett író toposzát. A disszerensnek már ez a munkája is erősen dekonstrukcionista volt, s ezt az irányt folytatja igen tudatosan többszörös értelemben is. Egyrészt a közoktatásban élő „bajszos, mosolygós, ám mindig a parasztságért és a nemzetért aggódó író” korszakokon átívelő képét mozdítja el. Feltárja, hogy már az írói (ön)életrajz (*Életem regénye*) is tele van mitologikus elemekkel, s erre rakódott rá egy sor ideológiai ballaszt, a szó szoros értelmében is megépítve utólagosan a soha nem volt szülőháza, eltagadva a valódit, egészen a mára joggal elavultnak tekintett monográfiáig – s ezek tették végső soron megtévesztő módon szinte kizárólagosan parasztíróvá Móriczot. Mítosz- és kultuszromboló, legenda-oszlató disszertációról van szó, az irodalomtörténet-író elődök manipulatív, a kéziratok forrásokat erősen negligáló eljárásaira is fény derül, és az időközben lejárt szerzői jogok lehetővé teszik a szókimondó Móricz-szövegek teljes idézését. A munka kiemelendő értékének tartja, hogy tisztázza – szemben a korábbi ideologikus okokból terjesztett és meggyökeresedett tévképzetekkel –, hogy Móricz nem volt parasztíró, ekként való említése kifejezetten szociális alapú identitáson alapszik, legalább annyi köze van a polgári világhoz, mint a paraszttársadalomhoz; leválasztja Móriczot a népi írókról, implicite kiemelve eltérő írásmódját; világirodalmi kontextust teremt a Móricz életmű köré és dinamikus, egymást kiegészítő egységben mutatja fel a kortársi értelmezéseket és a hatástörténetet.

A munka középpontjában biográfia és művek viszonyrendszere áll, a kritikák szinte kizárólagosan a műelemzések hiányára korlátozódtak. Az értekezésésként benyújtott monográfia sikeres hozzájárulás az irodalomtörténeti monográfia megújításához.